

PATVIRTINTA
Riešės gimnazijos direktoriaus
2017 m. rugpjūčio 29 d.
įsakymu Nr. V1- 420

RIEŠĖS GIMNAZIJOS PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS IR STEBĖSENOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato gimnazijos prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui gimnazijoje.

2. Prevencija Apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymui(si) palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas gimnazijoje susijęs su emocijomis mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – gimnazijos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai gimnazijai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5. Intervencija Apraše suprantama kaip gimnazijos direktoriaus, pavaduotojo, skyrių vedėjų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų (toliau – gimnazijos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

II SKYRIUS SAUGIOS APLINKOS GIMNAZIJOJE KŪRIMAS

7. Saugios aplinkos gimnazijoje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: gimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) į(si)traukimą.

8. Gimnazijos veikla ir valdymas:

8.1. atsakomybė: gimnazijos direktorius atsako už Aprašo įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką,

ugdymo, mokymo, švietimo programų vykdymą, atvirumą vietos bendruomenei, mokymo sutarties sudarymą ir sutartų įsipareigojimų vykdymą, geros kokybės švietimą;

8.1.1. patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių auklėtojai, pagalbos mokiniui specialistai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai;

8.2. vertybės: gimnazija puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų gimnazijos darbuotojų elgesys ir veikla;

8.3. elgesio normos: gimnazijoje susitarta dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus, tiek neleistinas, nepageidaujamas mokinių elgesys, numatyti mokinių skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, jie yra žinomi ir suprantami visiems gimnazijos bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas gimnazijos darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų mokinių elgesį;

8.4. pareigybių aprašai: gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos gimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal gimnazijos nustatytą tvarką.

9. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:

- 9.1. mokinių prieš mokinius;
- 9.2. gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;
- 9.3. mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;
- 9.4. gimnazijos darbuotojų prieš kitus gimnazijos darbuotojus;
- 9.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMAS

10. Reaguojant į smurtą ir patyčias gimnazijoje:

10.1. privalu reaguoti į smurtą ir patyčias visiems gimnazijos darbuotojams, nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

10.2. bet kuris gimnazijos bendruomenės narys, pastebėjęs smurtą ir patyčias privalo nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, pranešti gimnazijos direktoriui, direktoriaus pavaduotojui ugdymui, skyrių vedėjams žodžiu, raštu, elektroniniu paštu;

10.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo, o kiti asmenys turi teisę apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai (toliau – Ryšių reguliavimo tarnyba) pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt;

10.4. vykdomas smurto ir patyčių atvejų gimnazijoje registravimas, patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimui;

10.5. visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

10.5.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

10.5.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

10.5.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), gimnazijos darbuotojus ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

10.5.4. informuoja klasės auklėtoją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias;

10.5.5. atlieka kitus gimnazijos Apraše numatytus veiksmus;

10.5.6. įtarus ar pastebėjus, gavus informaciją apie smurtą ar patyčias tarp mokinių gimnazijos direktorius arba direktoriaus pavaduotojui ugdymui, skyriaus vedėjas apie smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša ir smurtaujančio (smurtaujančių), ir smurtą patyrusio (patyrusių) mokinio (mokinių) tėvams (globėjams, rūpintojams), 5-ių darbo dienų laikotarpyje kviečiamas gimnazijos Vaiko gerovės komisijos posėdis, kuriame dalyvauja visi suinteresuoti asmenys ir priimami sprendimai, pagal poreikį informuojama vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinanti valstybės ir savivaldybės institucija pagal kompetenciją;

10.6. nurodytais atvejais smurtavęs (smurtavę) ir smurtą patyręs (patyrę) nepilnametis (nepilnamečiai) asmuo (asmenys) kartu su jį (juos) lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) privalo neatlygintinai nedelsdamas (nedelsdami), bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento gauti psichologinę pagalbą. Psichologinės pagalbos trukmę nustato psichologas, įvertinęs kiekvieno smurto epizodo aplinkybių visumą ir atsižvelgdamas į švietimo ir mokslo ministro nustatytą psichologinės pagalbos teikimo tvarką;

10.7. tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojai, kiti gimnazijos darbuotojai, gimnazijos direktorius nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, organizuoja direkcijos posėdį, kuriame dalyvauja visi suinteresuoti asmenys, apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša savivaldybėje veikiančiai pedagoginei psichologinei tarnybai ar atitinkamam psichologinės pagalbos teikėjui, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo, ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

10.8. gimnazijos direktorius imasi priemonių, kad jo vadovaujamos gimnazijos mokiniai, jų tėvai (globėjai, rūpintojai) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą;

10.9. pasitelkiama švietimo pagalba ar kita reikalinga pagalba (pvz., policijos, medicininės pagalbos) smurtą ar patyčias patyrusiems ar smurtavusiems dalyviams, stebėtojams (mokiniam), tėvams (globėjams, rūpintojams);

10.10. gimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis;

10.11. su gimnazijos nustatytu patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai.

11. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

11.1. nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

11.2. sudaromos sąlygos kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuosekloje, ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą.

11.3. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas gimnazijoje vykdomas:

11.3.1. integruojant į dalyko(-ų) ugdymo turinį;

11.3.2. įgyvendinant prevencines programas;

11.3.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

11.4. gimnazijos pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

12. Pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimas:

12.1. gimnazijos bendruomenės narių santykiai: gimnazijoje kuriama mokymo(si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo gimnazijos bendruomenei jausmai;

12.2. nenutrūkstamas procesas: pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

12.2.1. esamos situacijos įvertinimo: gimnazijos Vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

12.2.2. gimnazijos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir įsitraukimo: pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi gimnazijos direktorius, gimnazijos Vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi gimnazijos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tarantis;

12.2.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo) mikroklimatui gerinti planavimo: gimnazijos metiniame veiklos plane numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės (toliau – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

12.2.4. Priemonių įgyvendinimo: gimnazijos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip trys gimnazijos direktoriaus įsakymu paskirti gimnazijos darbuotojai – atsakingi asmenys. Gimnazijos direktorius jais paskiria Vaiko gerovės komisijos narius ir/ar kitus asmenis, kurie kasmet:

12.2.4.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

12.2.4.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių auklėtojų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

12.2.4.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

12.2.4.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

12.2.4.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

12.2.4.6. atlieka kitus gimnazijos patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos apraše numatytus veiksmus.

12.2.5. Priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemones;

12.2.5.1. klasės auklėtojai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

13. Mokinių pozityvių vertybių formavimas:

13.1. mokinių dalyvavimas gerinant gimnazijos mokymo(si) aplinką: mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų gimnazijos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas prasmingose veiklose;

13.2. dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje: sudaromos galimybės ir skatinamas mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

14. Tėvų į(si)traukimas:

14.1. tėvų aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką gimnazijoje, įtraukiant juos į Priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą gimnazijai vietos bendruomenėje;

14.2. tėvų konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos gimnazijoje kūrimo klausimais.